

## Škakljiva praksa

# Ljekarnici s prizivom savjesti: "Želite kondom? Trenutak, pozvat ću kolegu"

Pojedini djelatnik (fizička osoba) ima pravo na priziv savjesti, no ljekarna (pravna osoba) nema i korisniku mora osigurati uslugu

**IVA PAHLIĆ**

“

**JASNA ČURIĆ**  
(Predsjednica Sekcije farmaceuta Katoličkog liječničkog društva)

To je pitanje osobne slobode i odgovornosti. Zahtjev za život po savjesti, koji proizlazi iz dostojanstva ljudske osobe i njezine naravi, obvezuje svakog čovjeka na njegov svjetonazor.

“

**HRVATSKA LJEKARNIČKA KOMORA**

Na razini države obavezno je organizirati rad tako da korisnik dobije uslugu. U Kodeksu ljekarničke etike i deontologije navodi se da magistar farmacije ima pravo priziva savjesti samo ako time ne dovodi u opasnost zdravlje i život bolesnika.

**N**akon ginekološkog pregleda, s receptom za kontracepcijske pilule jedna je pacijentica s kojom smo razgovarali ušla u ljekarnu preuzeti lijek. Magistrica farmacije prodala joj je sirup za kašalj, ali za prodaju pilula pozvala je kolegicu. Kad se neobična procedura ponovila i idući mjesec, iz radoznalosti je upitala - zašto joj ona sama nije prodala i taj drugi lijek? "Zbog osobnih uvjerenja ne izdajem kontracepciju", odgovorila joj je kratko.

Zakoni, pravilnici i etički kodeksi omogućuju svim zdravstvenim radnicima priziv savjesti. U ljekarni se to odnosi na izdavanje kontracepcije ili hitne kontracepcije, neovisno o tome je li je propisao ginekolog ili se kupuje bez recepta.

### Osobna uvjerenja

Jedna od apotekarica koje ovo pravo koriste je Jasna Čurić, magistrica farmacije i predsjednica Sekcije farmaceuta i medicinskih biokemičara Hrvatskog katoličkog liječničkog društva, koja tu mogućnost koristi već 14 godina koliko radi u privatnoj ljekarni. Prije toga radila je u bolničkoj ljekarni u kojoj svoje pravo nije koristila.

Tvrdi da nikad nije imala problema s kolegama ni pacijentima jer je uvijek jasno raspravila svoj stav s nadređenima, voditeljicom ljekarne i poslodavcem.

- Osobno podržavam zaštitu ljudskog života od zacea do prirodne smrti. U ovom slučaju ne radi se o popularnosti stava nego o obliku građanske odgovornosti i hrabrosti zauzeti se za dobro u skladu s

osobnim uvjerenjima - rekla nam je Čurić.

Magistrica farmacije u svojoj smjeni ne izdaje hitnu postkoitalnu kontracepciju (pilula za dan poslije) niti rutinsku hormonalnu kontracepciju, a kad dode netko s tim receptom, pozove kolegu iz tima koji se ne poziva na priziv savjesti te on primi pacijenta.

Prema našim saznanjima, neki od ljekarnika ne prodaju čak ni mehaničku kontracepciju, kao što su, primjerice, prezervativi. Oni se mogu kupiti u većini trgovina, ali prodavači nemaju pravo na priziv savjesti.

- To je pitanje osobne slobode i odgovornosti. Zahtjev za život po savjesti, koji proizlazi iz dostojanstva ljudske osobe i njezine naravi, obvezuje svakog čovjeka na njegov svjetonazor - uvjerenja je Čurić.

Dodaje da zbog priziva savjesti nikad nije bila diskriminirana, na razgovorima za posao nisu je pitali o stavovima, a nije imala problema ni s pronalaskom posla. Kao predsjednica jedne od sekcija HKLD-a kaže da u njihovoj udruzi nema puno ljekarnika, ali da oni koji jesu u HKLD-u nisu imali problema sa zapošljavanjem.

Posebno zanimljiv odgovor dobili smo iz Gradskih ljekarni Zagreb koje tvrde da u njihovim ljekarnama nema djelatnika s prizivom savjesti te da su svi lijekovi

**Zbog priziva savjesti nikad nisam bila diskriminirana, kaže J. Čurić, šefica Sekcije farmaceuta u HKLD-u**



Ljekarnik smije postaviti samo pitanja iz kojih može doznati informacije za primjenu lijeka

dostupni. Naime, Gradske ljekarne Zagreb imaju 44 poslovnice diljem grada.

### Kvaliteta usluge

Također, od jedne zagrebačke ljekarnice doznali smo da neki od njenih kolega s prizivom savjesti povremeno ipak izdaju anti-baby pilule ili pilule za dan kasnije ako ustanove da su one medicinski neophodne, kao kod, primjerice, policističnih jajnika. No kad u medicinskoj dokumentaciji vide da su pilule propisane isključivo kao kontracepcija, ne žele ih prodati.

Noćna dežurstva u ljekarnama uglavnom odraduje tek jedan ljekarnik, što ako se on poziva na priziv savjesti? Hrvatska ljekarnička komora ne raspolaže informacijom koliko se ljekarnika poziva na priziv savjesti, no izdali su naputak kako postupiti u takvoj situaciji.

- Na razini države obavezno je organizirati rad tako da korisnik dobije uslugu. Iako pojedini djelatnik (fizička osoba) ima pravo na priziv savjesti, ljekarna (pravna osoba) nema pravo na priziv i mora organizirati rad tako da korisniku može pružiti uslugu. U Kodeksu ljekarničke etike i deontologije navodi se da magistar farmacije ima pravo priziva savjesti samo ako time ne dovodi u opasnost zdravlje i život bolesnika, poručili su iz Komore.

**Gradske ljekarne Zagreb tvrde da kod njih nema djelatnika s prizivom savjesti i da su svi lijekovi dostupni**

U naputku stoje i upute farmaceutima koji tek prihvaćaju posao, kao i poslodavcima koji zapošljavaju ljekarnike s prizivom savjesti. Prvi korak je upoznat poslodavca i relevantna tijela s informacijom da će raditi sukladno svojim uvjerenjima.

Također, ako pacijent upita o razlozima zbog kojih usluga nije na raspolaganju, farmaceut mora iskreno odgovoriti.

Farmaceut ne smije pacijentu nametati vlastiti stav niti suditi o njegovim odlukama, zbog čega savjeti koje daje pacijentu moraju biti osnovani na znanstvenim spoznajama i postojećim medicinskim standardima, a ne na osobnim interpretacijama i stajalištu. Ako se pacijenta uputi u drugu ljekarnu, treba voditi računa o troškovima, duljini putovanja i gubitka vremena pacijenta.

S druge strane, poslodavac mora pronaći rješenje kojim moralna ili religiozna uvjerenja zaposlenika s prizivom savjesti ne utječu na kvalitetu pružanja usluge, odnosno da se pacijentu usluga pruži što brže, bez nepotrebnog zadržavanja, troškova ili neugodnosti.

Ljekarnik smije pacijentu postaviti samo pitanja iz kojih može doznati informacije potrebne za primjenu lijeka, primjerice koristi li neke druge lijekove čija bi kombinacija mogla izazvati nuspojave ili informacije potrebne za pravilno doziranje lijeka. No, farmaceut ipak u nekim slučajevima može odbiti izdati lijek. Te situacije su: ako procjeni da bi mogli ugroziti zdravlje korisnika, u slučaju neispravne dokumentacije ili u slučaju prijetnje i nasilnog ponašanja korisnika. □



**Farmaceut ne smije pacijentu nametati vlastiti stav niti suditi o njegovim odlukama, zbog čega savjeti koje daje pacijentu moraju biti osnovani na znanstvenim spoznajama i postojećim medicinskim standardima, a ne na osobnim interpretacijama i stajalištu.**



**Poslodavac mora pronaći rješenje kojim moralna ili religiozna uvjerenja zaposlenika s prizivom savjesti ne utječu na kvalitetu pružanja usluge, tj. da se pacijentu usluga pruži što brže, bez nepotrebnog zadržavanja, troškova ili neugodnosti.**